

19.10.2021

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

neuvoston ja komission julkilausumien johdosta

työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan mukaisesti

Puolan oikeusvaltiokriisistä ja EU:n oikeuden ensisijaisuudesta
(2021/2935(RSP))

Roberta Metsola, Jeroen Lenaers, Tomas Tobé

PPE-ryhmän puolesta

**Juan Fernando López Aguilar, Iratxe García Pérez, Simona Bonafè,
Marek Belka, Helène Fritzon, Birgit Sippel, Katarina Barley, Robert
Biedroń, Leszek Miller, Łukasz Kohut, Włodzimierz Cimoszewicz, Elena
Yoncheva, Domènec Ruiz Devesa, Sylvie Guillaume, Marc Angel, Thijs
Reuten, Evin Incir, Cyrus Engerer, Nils Ušakovs, Johan Danielsson**

S&D-ryhmän puolesta

**Malik Azmani, Olivier Chastel, Anna Júlia Donáth, Sophia in 't Veld,
Fabienne Keller, Moritz Körner, Nathalie Loiseau, Jan-Christoph Oetjen,
Morten Petersen, Michal Šimečka, Ramona Strugariu, Dragoș Tudorache,
Hilde Vautmans, Guy Verhofstadt**

Renew-ryhmän puolesta

**Sergey Lagodinsky, Terry Reintke, Tineke Strik, Sylwia Spurek,
Gwendoline Delbos-Corfield, Diana Riba i Giner, Alice Kuhnke, Patrick
Breyer, Saskia Bricmont, Daniel Freund, Ernest Urtasun, Kira Marie
Peter-Hansen, Rosa D'Amato, Francisco Guerreiro, Monika Vana, Sara
Matthieu, Claude Gruffat, Kim Van Sparrentak, Bas Eickhout, David
Cormand, Hannah Neumann, Alviina Alametsä, Rasmus Andresen, Jordi**

**Solé, Marie Toussaint, Mounir Satouri, Piernicola Pedicini, Sven Giegold,
Niklas Nienäß, Anna Cavazzini, Ignazio Corrao, Eleonora Evi, Henrike
Hahn**

Verts/ALE-ryhmän puolesta

Konstantinos Arvanitis

The Left -ryhmän puolesta

**Euroopan parlamentin päätöslauselma Puolan oikeusvaltiokriisistä ja EU:n oikeuden ensisijaisuudesta
(2021/2935(RSP))**

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä 'perusoikeuskirja',
- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 1, 2, 4 ja 19 artiklan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 49 artiklan,
- ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja siihen liittyvän Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,
- ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön,
- ottaa huomioon 20. joulukuuta 2017 SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti annetun komission perustellun ehdotuksen neuvoston päätökseksi sen toteamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta (COM(2017)0835),
- ottaa huomioon yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi 16. joulukuuta 2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092¹ (oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annettu asetus),
- ottaa huomioon elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta 12. helmikuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241²,
- ottaa huomioon 7. lokakuuta 2020 antamansa päätöslauselman demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta³,
- ottaa huomioon 24. kesäkuuta 2021 antamansa päätöslauselman komission oikeusvaltiokertomuksesta 2020⁴,
- ottaa huomioon 17. syyskuuta 2020 antamansa päätöslauselman ehdotuksesta neuvoston päätökseksi sen toteamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta⁵,

¹ EUVL L 433I, 22.12.2020, s. 1.

² EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17.

³ EUVL C 395, 29.9.2021, s. 2.

⁴ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2021)0313.

⁵ EUVL C 385, 22.9.2021, s. 317.

- ottaa huomioon 8. heinäkuuta 2021 antamansa päätöslauselman suuntaviivojen laatimisesta unionin talousarvion suojaamista koskevan yleisen ehdollisuusjärjestelmän soveltamiseksi⁶,
 - ottaa huomioon 16. syyskuuta 2021 antamansa päätöslauselman tiedotusvälineiden vapaudesta ja oikeusvaltion heikkenemisestä edelleen Puolassa⁷,
 - ottaa huomioon 30. syyskuuta 2020 annetun komission tiedonannon ”Oikeusvaltiokertomus 2020 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa” (COM(2020)0580),
 - ottaa huomioon 20. heinäkuuta 2021 annetun komission tiedonannon ”Oikeusvaltiokertomus 2021 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa” (COM(2021)0700),
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,
- A. toteaa, että SEU-sopimuksen 2 artiklan mukaan unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina;
- B. ottaa huomioon, että Puolan pääministeri jätti 29. maaliskuuta 2021 laajalti kiistanalaiselle ja laittomalle ”perustuslakituomioistuimelle” kanteen sen selvittämiseksi, ovatko EU:n oikeuden ensisijaisuutta ja tehokasta oikeussuojaa koskevat SEU-sopimuksen määräykset Puolan perustuslain mukaisia⁸;
- C. ottaa huomioon, että unionin tuomioistuin määräsi 14. heinäkuuta 2021 komission SEUT-sopimuksen 279 artiklan nojalla pyytämiä välitoimia, jotka liittyivät Puolan korkeimman oikeuden kurinpitojaoston toimintaan sekä oikeuslaitoksen riippumattomuuteen vaikuttavien Puolan lainsäädännön säännösten soveltamisen keskeyttämiseen⁹;
- D. ottaa huomioon, että Puolan laitton ”perustuslakituomioistuin” katsoi 14. heinäkuuta 2021 antamassaan tuomiossa, että Puolan tuomioistuinrakennetta koskevat unionin tuomioistuimen välitoimimääräykset ovat ristiriidassa Puolan perustuslain kanssa¹⁰;
- E. ottaa huomioon, että unionin tuomioistuin totesi 15. heinäkuuta 2021 asiassa C-791/19¹¹ antamassaan tuomiossa, että tuomareita koskeva Puolan kurinpitomenettely ei ole unionin oikeuden mukainen;
- F. ottaa huomioon, että unionin tuomioistuin totesi 6. lokakuuta 2021 antamassaan

⁶ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2021)0348.

⁷ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2021)0395.

⁸ Kanne asiassa K 3/21.

⁹ Unionin tuomioistuimen määräys 14.7.2021, komissio v. Puola, C-204/21 R, ECLI:EU:C:2021:593.

¹⁰ Perustuslakituomioistuimen tuomio 14. heinäkuuta 2021, asia P 7/20.

¹¹ Unionin tuomioistuimen tuomio 15.7.2021, Euroopan komissio v. Puolan tasavalta, asia C-791/19, ECLI:EU:C:2021:596.

tuomioissa, että ilman tuomarin suostumusta tapahtuvat siirrot tuomioistuimesta toiseen tai saman tuomioistuimen kahden jaoston välillä ovat omiaan heikentämään tuomareiden erottamattomuuden ja oikeuslaitoksen riippumattomuuden periaatteita¹²;

- G. ottaa huomioon, että unionin tuomioistuimen varapresidentti hylkäsi 6. lokakuuta 2021 Puolan pyynnön peruuttaa unionin tuomioistuimen varapresidentin 14. heinäkuuta 2021 antama määräys, jossa vaadittiin erityisesti korkeimman oikeuden kurinpitojaoston toimivaltaa koskevien kansallisten säännösten soveltamisen keskeyttämistä¹³;
- H. ottaa huomioon, että laiton ”perustuslakituomioistuin” antoi 7. lokakuuta 2021 asiassa K 3/21 ratkaisunsa, johon jätettiin kaksi eriävää mielipidettä, Puolan pääministerin 29. maaliskuuta 2021 esittämästä pyynnöstä, jossa se totesi, että SEU-sopimuksen määräykset ovat ristiriidassa Puolan perustuslain kanssa monin perustein;
- I. ottaa huomioon, että 10. lokakuuta 2021 yli 100 000 Puolan kansalaista osoitti rauhanomaisesti mieltään kaikkialla Puolassa ilmaistakseen tukensa Puolan EU-jäsenyydelle;
- J. ottaa huomioon, että asiassa K 3/21 annettu ratkaisu julkaistiin 12. lokakuuta 2021 Puolan virallisessa lehdessä¹⁴, mikä antaa sille lainvoiman Puolan oikeusjärjestelmässä;
- K. panee merkille, että myös Euroopan hallintotuomareiden yhdistys on katsonut, että laittoman ”perustuslakituomioistuimen” ratkaisu on selvästi vastoin perustavaa periaatetta EU:n oikeuden ensisijaisuudesta¹⁵;
- L. toteaa, että elokuussa 2021 julkaistussa Flash-eurobarometrissä valtaosa vastaajista oli samaa mieltä siitä, että EU:n olisi myönnettävä jäsenvaltioille varoja vain sillä ehdolla, että niiden hallitus pitää voimassa ja panee täytäntöön oikeusvaltioperiaatteen ja demokratian periaatteet; panee merkille, että näin vastanneiden määrä oli erittäin suuri myös Puolassa (72 prosenttia)¹⁶;
- M. panee merkille, että Puolassa syyskuussa 2021 ja lokakuussa 2021 tehtyjen erilaisten mielipidekyselyjen mukaan vain 5 prosenttia vastaajista toivoi Puolan eroavan EU:sta¹⁷, 90 prosenttia piti myönteisenä Puolan EU-jäsenyyttä¹⁸ ja 95 prosenttia katsoi myös, että EU:n tuella oli myönteinen vaikutus heidän kaupunkinsa tai alueensa kehitykseen, mikä

¹² Unionin tuomioistuimen tuomio 6.10.2021, W.Ż., asia C-487/19, ECLI:EU:C:2021:798.

¹³ Unionin tuomioistuimen määräys 6.10.2021, Euroopan komissio v. Puolan tasavalta, asia C-204/21 R-RAP, ECLI:EU:C:2021:834.

¹⁴ DZIENNIK USTAW 2021 R. POZ. 1852.

¹⁵ <https://twitter.com/AEAJ2000/status/1450008198375686145?t=AY2yz-vezln6Mlq6ZwSDJQ&s=19&fbclid=IwAR3JNygjzCo9QR1R6RghaCOeM8diOQuzRQRRe48eAtEwPcmOQC1x5QWkFNrY>

¹⁶ Flash-eurobarometri – Euroopan unionin tila, IPSOS, elokuu 2021.

¹⁷ Ipsosin OKO.Pressille ja Gazeta Wyborczalle 23.–25. syyskuuta 2021 tekemä kysely. Luvut ilmaistu prosentteina.

¹⁸ Kantar, 21. syyskuuta 2021.

on EU:n keskiarvoa suurempi prosenttiosuus¹⁹;

1. pitää erittäin valitettavana laittoman ”perustuslakituomioistuimen” 7. lokakuuta 2021 antamaa ratkaisua²⁰, joka on hyökkäys koko EU:n arvoyhteisöä ja lainsäädäntöä vastaan ja pyrkii heikentämään EU:n oikeuden ensisijaisuutta, joka kuuluu unionin keskeisiin periaatteisiin unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti; ilmaisee syvän huolensa siitä, että tämä ratkaisu voi muodostaa vaarallisen ennakkotapauksen; korostaa, että laitton ”perustuslakituomioistuin” ei ole laillisesti perustettu ja riippumaton²¹ eikä myöskään pätevä tulkitsemaan Puolan perustuslakia;
2. painottaa, että perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaan perusoikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin edellyttää mahdollisuutta saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa tuomioistuimessa; panee merkille kansallisten perustuslakituomioistuinten ja eräiden poliitikkojen toiminnasta johtuvat tähän liittyvät kasvavat haasteet ja kehottaa jäsenvaltioita kunnioittamaan unionin tuomioistuimen keskeistä roolia ja noudattamaan sen ratkaisuja;
3. pitää valitettavana, että aloitteen, jolla kyseenalaistetaan EU:n oikeuden ensisijaisuus kansalliseen lainsäädäntöön nähden, teki Puolan nykyinen pääministeri, joka näin jatkaa oikeuslaitoksen käyttämistä poliittisen agendansa toteuttamisen välineenä; pitää tätä aloitetta valitettavana, sillä se on yksipuolinen päätös kyseenalaistaa EU:n oikeudellinen kehys ja sen noudattaminen Puolassa; muistuttaa, että Puolan tasavallan liittyminen EU:hun tapahtui ratifioimalla liittymissopimus, kun Puolan kansakunta oli kansanäänestyksessä antanut sille hyväksyntänsä; muistuttaa lisäksi, että Puolan tasavalta on vapaaehtoisesti sitoutunut noudattamaan perussopimusten määräyksiä ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä; tuomitsee oikeuslaitoksen käytön poliittisiin tarkoituksiin ja kehottaa Puolan viranomaisia lopettamaan toimeenpano- ja lainsäädäntövallan mielivaltaisen käyttämisen vallan kolmijaon ja oikeusvaltion heikentämiseen;
4. toteaa, että oikeusjärjestelmää on tarkasteltava kokonaisuudessaan sen määrittämiseksi, täyttääkö se tehtävänsä tehokkaan ja riippumattoman tuomioistuinvalvonnan harjoittajana, ja torjuu jyrkästi Laki ja oikeus -puolueen (PiS) johtaman nykyisen hallituksen toistuvat pyrkimykset perustella Puolan oikeuslaitosta koskevia lainsäädäntömuutoksia erityisesti yksittäisillä ja satunnaisilla esimerkeillä eri jäsenvaltioista;
5. pitää valitettavana asiassa K 3/21 annetun ratkaisun kielteistä vaikutusta Puolan ja EU:n kansalaisiin ja yrityksiin, koska sen vuoksi ei enää voida taata perusoikeutta riippumattomaan oikeusjärjestelmään, joka soveltaa täysimääräisesti EU:n säännöstöä ja lainsäädäntöä; on huolissaan Puolan ja EU:n kansalaisten asiaan liittyvien perusoikeuksien tehokkaasta suojelusta;

¹⁹ Eurobarometri-tutkimus, lokakuu 2021,

<https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=77331>

²⁰ Ratkaisu asiassa K 3/21.

²¹ Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asia Xero Flor w Polsce sp.z.o.o. v. Puola.

6. kiittää kymmeniä tuhansia Puolan kansalaisia, jotka puolustivat rauhanomaisissa joukkomielenosoituksissa oikeuksiaan ja vapauksiaan EU:n kansalaisina; yhtyy heidän toiveeseensa vahvasta demokraattisesta Puolasta, joka on Euroopan yhdentymishankkeen ytimessä;
7. pelkää, että asiassa K 3/21 annetulla ratkaisulla on voimakas pelotevaikutus puolalaisiin tuomareihin ja että se estää heitä käyttämästä EU:n lainsäädännön soveltamiseen liittyviä erioikeuksiaan; toistaa tukevansa täysin puolalaisia tuomareita, jotka soveltavat edelleen EU:n oikeuden ensisijaisuutta ja pyytävät unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisuja, myös asiassa K 3/21 annetun ratkaisun jälkeen, vaikka se voi vaarantaa heidän uransa ja jopa johtaa viraltapanoon, erottamiseen tai pakkoeroon;
8. muistuttaa, että EU:n perussopimuksia ei voida muuttaa kansallisen tuomioistuimen päätöksellä ja että Puolan perustuslain 91 pykälässä todetaan, että ratifioitu kansainvälinen sopimus on osa kansallista oikeusjärjestystä, että sitä on sovellettava suoraan ja että sen määräykset ovat ensisijaisia lainvalintatapauksissa; on erittäin huolissaan siitä, että Puolan ”perustuslakituomioistuin” on muutettu perustuslain tehokkaasta valvojasta viranomaisten laittoman toiminnan laillistamisvälineeksi; muistuttaa, että unionin tuomioistuimen ratkaisut eivät heikennä jäsenvaltioiden oikeutta tehdä organisaatiomuutoksia oikeuslaitoksessaan;
9. pitää myönteisinä eräiden kansallisten parlamenttien aloitteita keskustella Puolan Laki ja oikeus -puolueen johtaman hallituksen viimeaikaisista toimista ja hyökkäyksistä EU:n oikeuden ensisijaisuutta vastaan sekä ottaa niihin selkeästi kantaa;
10. toistaa kantansa, että EU:n veronmaksajien rahoja ei saisi antaa hallituksille, jotka räikeästi, tarkoituksellisesti ja järjestelmällisesti heikentävät SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettuja arvoja;
11. kehottaa komissiota ja neuvostoa toteuttamaan kiireellisiä ja koordinoituja toimia seuraavasti:
 - komissio ja neuvosto käynnistävät rikkomusmenettelyjä, jotka koskevat laitonta ”perustuslakituomioistuinta” koskevaa lainsäädäntöä, sen laitonta kokoonpanoa ja sen roolia unionin tuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpanon estämisessä, ja pyytävät unionin tuomioistuinta määräämään välitoimia sekä käynnistävät rikkomusmenettelyjä ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevän korkeimman jaoston, Puolan kansallisen tuomarineuvoston ja Puolan syyttäjälaitoksen osalta;
 - komissio käynnistää oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annetun asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetyn menettelyn Puolan osalta ja palauttaa mieliin, että asetuksen 5 artiklassa suojataan lopullisten varojen saajien ja edunsaajien rahoituksen saanti ja kehoitetaan komissiota tekemään kaikkensa varmistaakseen, että maksut suoritetaan;
 - komissio ja neuvosto pidättyvät hyväksymästä Puolan elpymis- ja palautumissuunnitelmaluonnosta, kunnes Puolan hallitus panee täysin ja asianmukaisesti täytäntöön unionin tuomioistuimen ja kansainvälisten tuomioistuinten tuomiot, ja varmistavat, että suunnitelman arvioinnissa taataan asiaankuuluvien

maakohtaisten suositusten, erityisesti oikeuslaitoksen riippumattomuuden turvaamisen, noudattaminen;

- neuvosto antaa yksiselitteisiä suosituksia, jotka eivät edellytä yksimielisyyttä, käsitelläkseen oikeusvaltion periaatteiden rikkomista Puolassa selkeän aikataulun mukaan ja toteaa SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti, että on olemassa selvä vaara, että Puola loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta, sekä laajentaa mainitun menettelyn soveltamisalaa niin, että se kattaa perusoikeudet ja demokratian;
- komissio ja neuvosto käyttävät valtuuksiaan ja muun muassa keskeyttävät maksujen suorittamisen tai tekevät tarvittaessa rahoitusoikaisuja sovellettavan yhteisistä säännöksistä annetun asetuksen mukaisesti, sillä Puolan valvontajärjestelmien tehokkaassa toiminnassa saattaa ilmetä vakavia puutteita, jotka johtuvat oikeuslaitoksen riippumattomuuden puutteesta, joka vaarantaa menojen laillisuuden ja asianmukaisuuden;
- komissio ja neuvosto keskustelevat Puolan oikeusvaltiokriisistä Euroopan parlamentin puhemiehen läsnä ollessa, muodostavat selkeän kannan ja antavat asiasta mahdollisimman tiukan yhteisen julkilausuman, jonka EU:n valtion- ja hallitusten johtajat allekirjoittavat tulevassa huippukokouksessaan 21.–22. lokakuuta 2021 ja jota koskevista jatkotoimista päätetään kiireesti seuraavassa yleisten asioiden neuvostossa;

12. korostaa, että näitä pyyntöjä ei ole tarkoitettu rangaistuksiksi Puolan kansalle vaan keinoksi palauttaa jatkuvasti heikkenevä oikeusvaltio Puolaan; kehottaa komissiota käyttämään kaikkia käytettävissään olevia välineitä, jotta voidaan varmistaa, että Puolan kansalaiset ja maan asukkaat eivät menetä EU:n varojen tuomia etuja nykyisen hallituksen toimien vuoksi, ja luomaan kanavia, joiden kautta komissio voi hoitaa näitä varoja suoraan lopullisille edunsaajille;
13. panee merkille oikeudellisten asioiden valiokunnan 14. lokakuuta 2021 toimittaman äänestyksen, jossa kannatettiin kanteen esittämistä unionin tuomioistuimelle komissiota vastaan, koska tämä ei ole käynnistänyt oikeusvaltioperiaatetta koskevaa EU:n ehdollisuusmekanismia;

o

o o

14. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, neuvostolle, komissiolle, alueiden komitealle ja Euroopan neuvostolle.